

Munch på nytt

Ivo de Figueiredo

Stormen: en biografi om Edvard Munch

Oslo: Aschehoug, 2023

366 s.

ISBN 9788203363481

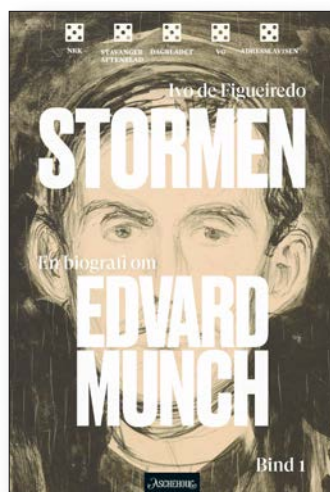
Michael 2024; 21: 135–136

doi:10.5617/michael.10965

Edvard Munch (1863–1944) var Norges største kunstner, og boka er et nært og storslaget portrett av den gåtefulle kunstneren og hans tid, ifølge vaskeseddelen. Er vi der igjen? Må vi rangere kunstnerne våre på denne måten? Og bygge opp under gamle myter om at de var så gåtefulle?

Heldigvis er ikke reklameteksten typisk for innholdet. Den prisbelønte biografen og historikeren Ivo de Figueiredo har arbeidet med Munchs biografi i seks år. Han er en av våre fremste sakprosaforfattere og har tidligere blant annet skrevet en tobindsbiografi om Henrik Ibsen. Både Ibsens og Munchs liv og verk er så grundig studert og analysert at det skal godt gjøres å komme med noe grunnleggende nytt (1). Slik er det, men den rutinerte forfatteren trekker sammen og trekker linjer og har med rette høstet mange godord for dette første bindet av den nye Munch-biografen.

Et illustrerende eksempel er beskrivelsen av det dramatiske bruddet mellom Munch og Mathilde (Tulla) Larsen (1869–1942) i 1902 (2). Et skudd gikk av i Munchs hus i Åsgårdstrand, og det endte med at han måtte amputere distale falang av venstre hånds tredje finger. Hva hendte? «Noe svar vil vi aldri få så lenge den eneste førstehåndsberetningen om hva som

skjedde, består av en bunke litterære minner, skrevet av en mann som i gjerningsøyeblikket var full som en alke, og som i tiden etter kom til å utvikle et spinn av paranoide forestillinger rundt hendelsene denne natten». Legger vi en streng kildekritikk til grunn, er det umulig å utelukke noen av forklaringene. Var det et vådeskudd, et avverget selvmord, et mislykket eller avbrutt affekt-drap? «[A]lt kan ha skjedd denne natten, alt som skjedde tilhører denne natten, og denne natten alene» (s. 293–294).

Munchs far, korpslegen Christian Munch (1817–1889), er en fascinerende skikkelse. De Figueiredo hevder at medisinen var den minst lukrative veien for en embetsmannssønn, med mindre man disputerte og ble *medicus* (s. 14–15). Men hva betyr det? I årene etter at Det medisinske fakultet i hovedstaden ble etablert i 1814 og fram til 1875, var det bare fire leger som disputerte, og det var neppe av økonomiske årsaker. Det var vel heller ikke slik at *medicus*-tittelen krevde disputas. Forfatteren fremstiller korpslegen som en stusslig fyr. Jeg kunne være fristet til å skrive fram en annen historie, om en mann som klarer seg til tross for harde prøvelser. Da Christian ble enkemann, 51 år gammel, satt han igjen med fem barn under seks år, den yngste bare ti måneder gammel, og den eldste datteren døde ni år seinere. Og hvilken far ville ikke blitt urolig når eldstemann, 17 år gammel, bestemmer seg for å bli maler og får tvilsomme venner?

Boka avsluttes med skuddet i Åsgårdstrand i 1902. Munch er 39 år. Andre bind utkommer høsten 2024.

Erlend Hem
erlend.hem@medisin.uio.no

Erlend Hem er instituttsjef ved Legeforskningsinstituttet, professor ved Universitetet i Oslo og redaktør i Michael.

Litteratur

1. Hem E. Helstøpt om Ibsen. *Tidsskrift for Den norske legeförening* 2007; 127: 3292. <https://tidsskriftet.no/2007/12/anmeldelser/helstopt-om-ibsen> (26.12.2023).
2. Hem E. Munch og medicin. *Tidsskrift for Den norske legeförening* 2010; 130: 1376–1377. <https://doi.org/10.4045/tidsskr.10.0437>